

PATENTNI SPIS BR. 11178

Fa. Mauser-Werke A. G., Oberndorf a. N., Nemačka.

Gajka za istovremenim podešavanjem useka zadnjeg nišana i u visinu i u stranu.

Prijava od 28 februara 1933.

Važi od 1 aprila 1934.

Traženo pravo prentva od 15 februara 1933 (Nemačka).

Nišanske naprave sa podešljivom gajkom za vatreno oružje služe kao što je poznato za to da se odgovarajućim podešavanjem gajke da cevi pravac koji je odmeren prema daljini cilja. U koliko dalje leži cilj koji se gađa u toliko će se primeniti veća visina gajke t.j. veći ugao koji pravi osa cevi sa nišanskom linijom. Kod vatrene oružja upotrebljava se uopšte za podešavanje polaznog ugla kvadrantni nišan. Taj nišan ima gajku na kojoj je smešten klizač koji se drži u željenom položaju pomoću zavornog pritiskača a koji ulazi u odgovarajuće razreze gajke. Bočne vodjice na nišanovom postolju, koje služe gajki kao oslonac u raznim elevacionim položajima, obrazovane su na svojoj gornjoj ivici po krivoj liniji, koja je u većini slučajeva empirično iznađena. Nišanski klizač strči na obema stranama nešto izvan bočnih vodica na nišanovom postolju, tako da on pod uticajem opruge (gibnja) čvrsto prileži uz te vodice pa pri svom pomeranju po gajci sledeći krivinu vodice dovodi gajku u željeni elevacioni položaj.

Kao što je poznato nastaje uvek derivacija taneta u desno kad cev ima oluke zavijene u desno i kad istovremeno, kao kod modernih taneta, napadna tačka rezultante vazdušnog otpora leži ispred tanetovog težišta. Ova derivacija taneta u stranu koja ometa pogađanje cilja treba da se korigira prema ovom pronalasku novim uređenjem gajke koja je obrazovana tako, da se pri visinskom podešavanju gajke na nekih 200 do 1000 metara i na veće odstojanje usek zadnjeg nišana istovremeno i automatski po-

makne u stranu iz njegovog srednjeg položaja i to odgovarajući derivaciji taneta u stranu pri podešenim odstojanjima. Na ovaj način automatski se korigira putanja taneta u stranu tako da se obezbeđuje središnji položaj taneta na cilju i na velikim odstojanjima.

Na priloženom crtežu predstavljen je u jednom izvedenom obliku, radi primera, na brzometnom postolju, takav zadnji nišan sa usekom koji se može pomerati u stranu u kom je nišanu istovremeno moguće podešavanje gajke u visinu i u stranu.

Sl. 1 i 2 pokazuju podešavanje gajke na odstojanje od 50 metara pri čemu se, usek zadnjeg nišana nalazi u pravcu ose cevi i ose gajke. Sl. 3 i 4 pokazuju podešavanje gajke na odstojanje od 1000 metara; pomeranje nišanskog useka u stranu za to odstojanje vidi se jasno na sl. 4. Slike 5, 6 i 7 pokazuju gornji deo gajke koja se prema ovom pronalasku sastoji od dva dela. Slike 8, 9 i 10 njen donji deo. Slike 11, 12 i 13 pretstavljaju klizač gajke.

Kao što se vidi na slikama 5—10 sastavljena je gajka, koja je dosad bila od jednog komada, od dva dela i to od gornjeg dela *o* sa skalom i sa pločicom zadnjeg nišana i od donjeg dela *u* sa bočnim urezima i rukavcima za elevaciono okretanje. Pri tome je gornji deo *o* pričvršćen okretljivo za donji deo *u* tako da je s jedne strane napred na gornjem delu *o* predviđen ustepenjen stožer *b*, koji je položen u odgovarajući usek *a* donjeg dela (sl. 7.) a s druge strane pozadi na zadnjem delu gornjeg dela odn. na nišan-

skoj pločici **c** predviđena je radialna ležišna površina **c¹** u koju zahvata, kad su oba dela spojena, odgovarajući iskrivljena prednja površina **d** donjeg dela. Dakle oba dela su besprekorno učvršćena protiv odizanja i uzdužnog pomeranja pomoću te dve ležišne veze **a, b i c, d** pri čemu još i klizač **s** koji obuhvata oba dela sprečava odizanje. Klizač **s** snabdeven je dvema bradavicama **s¹** a klizačev otvor **s²** podudara se sa bočnim ivicama **f—f** donjeg gajkinog dela **u**, međutim proširenja **s²** otvora **s²** služe za okretanje u stranu bočnih ivica **e** gornjeg dela gajke. Obe bočne ivice **e** gornjeg gajkinog dela udešene su tako da su nagnute prema osi cevi **a** njihov položaj odn. položaj gajkinog gornjeg dela u stranu određuju bradavice **s¹** klizača **s**.

Kao što se vidi na slikama 1 i 2 nalazi se nišanov ussek **c**, pri podešenju gajke na 50 m, tačno nad osom cevi; ali pri podešenju gajke na 1000 m (sl. 3 i 4) nišanov ussek **c** je prilično izmaknut u levo čime je korigovana derivacija taneta u desno. Dakle pri podešavanju gajkinog klizača automatski se pomera u stranu gornja gajka zbog toga što su njene bočne ivice nagnute prema osi cevi.

Prema tome ovom se nišanskom napravom izjednačuje poznata derivacija taneta u desno od cilja.

Podudaranje gajkinih ivica **e, e** i bra-

davice **s¹** u klizača i proširenje klizačevog otvora dozvoljavaju pomeranje gajke u stranu bilo da su te ivice **e** obrazovane u vidu kružne linije ili ustepenjene.

Patentni zahtevi:

1) Gajka sa istovremenim podešavanjem za visinu i za stranu, naznačena time, što se njen nišanski ussek pri podešavanju nišanskog ugla u vertikalnom pravcu za dotično odstojanje cilja istovremeno skreće u stranu i time se automatski koriguje konstantna derivacija taneta u stranu.

2) Gajka prema zahtevu 1, naznačena time, što se sastoji od dva dela koja su položena tako jedan nad drugim da se mogu okretati u stranu, pri čemu bočne ivice gornjeg dela (**o**) koje obuhvata klizač odstupaju u stranu od središnje linije dok su bočne ivice donjeg dela (**u**) paralelne sa osom cevi tako da ovim izmaknutim raspoređenjem obaju gajkinih delova nastaje pomeranje u stranu gornjeg gajkinog dela.

3) Gajka prema zahtevima 1 i 2, naznačena time, što je gajkin klizač (**s**) snabdeven bradavicama (**s¹**) za vođenje kosih bočnih ivica gornjeg gajkinog dela i prolaznim otvorom (**s²**) koji ima proširenja (**s³**) da bi se gornji gajkin deo (**o**) mogao okretati u stranu.

Fig. 1.

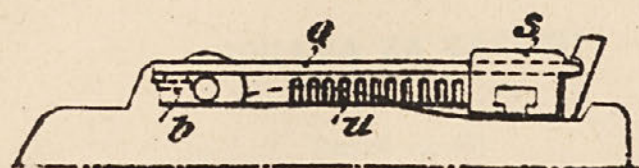

Fig. 2.

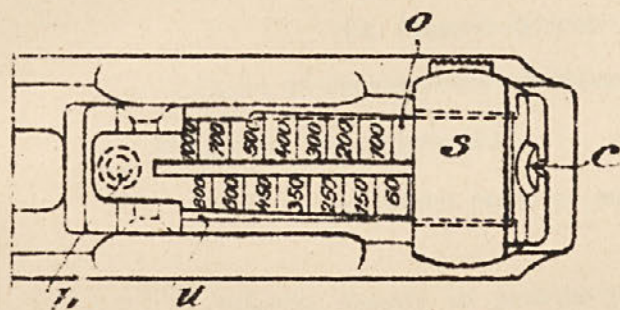

Fig. 3.

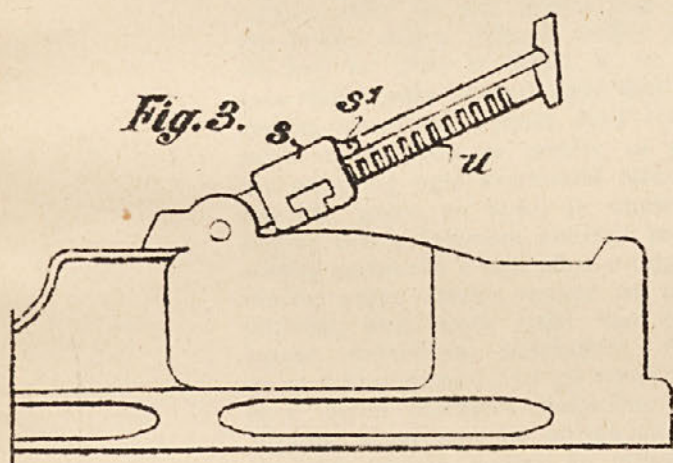

Fig. 4.

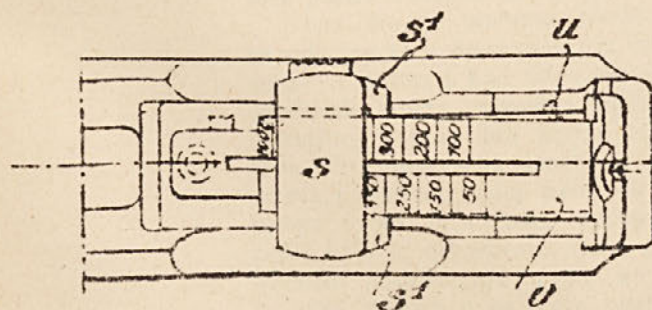

Fig. 13.

Fig. 11.

Fig. 12.

Fig. 5.

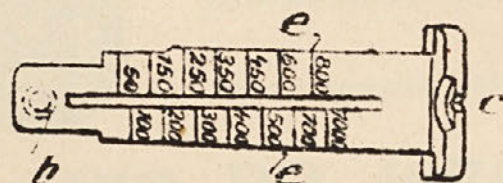

Fig. 6.

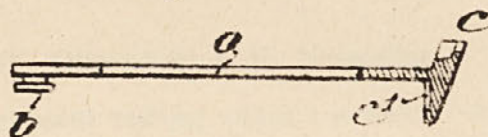

Fig. 7.

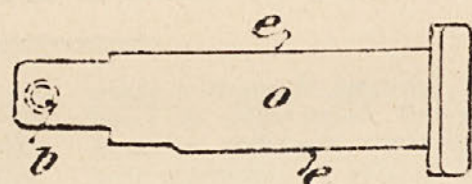

Fig. 8.

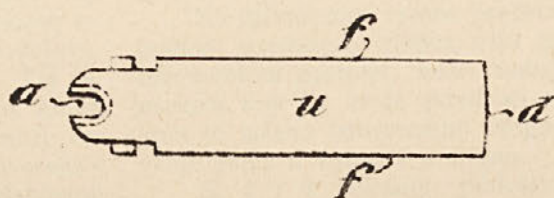

Fig. 9.

Fig. 10.

